

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésekre visszajárásra
 vagy megőrzésre nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, június 17.

Az emberszeretet nevében.

(K. Ö.) Az állami gyermek menedékhelyekről szóló 1901. VIII. törvénycikk megalkotása előtt az emberszeretet humanisztikus nagy művét kizárólagosan társadalmi szervezetek társadalmi eszközökkel szolgálták.

És talán így volt ez a leghelyesebb. A mikor a társadalom önerejéből végzi azokat a szociális feladatokat, melyek szociálpolitikai vonatkozásban állami és társadalmi célokat szolgálnak, önerejéről oly bizonyítványt állít ki, mely állam és társadalom becsülésére tarthat joggal számot.

Ebben az esetben az államnak nem jut más feladat, mint az ellenőrzés, a támogatás és a hathatós működést megkönnyítő akadályok távoltartása.

Csak hogy nálunk — sajnos — a társadalom bizonyos feladatok teljesítésére sohasem tudott annyira összeforrni, hogy eredményes munkára vállalkozhatott volna. Azért látjuk, hogy lassan az állam foglalja le a maga számára azt a működési tért, mely a társadalmat és annak szerveit illeti. Haladunk, művelődünk, szociális szempontból védekeznünk kell. A társadalom erre képtelennek bizonyulván, az állam kénytelen a társadalom helyett cselekedni, habár ez a társadalom önművelődésére hátránnyal van. Így született meg az állami menedékhelyekről szóló 1901. VIII. törvénycikk.

Ennek kiegészítését célozza az a törvényjavaslat, melyet a kormány most nyújtott be a törvényhozásnak és mely a közsegélyre szoruló 7 éven felüli gyermekek gondozását tűzte célul maga elé. Mert nem elég, hogy a gyermekvédelmet csak a testi nevelésre, hanem kell, hogy azt a lelki nevelésre is kiterjesszük. Már a gyermek menedékhelyekről szóló törvény tárgyalásánál emelkedtek hangok, melyek követelték, hogy az állam terjeszsze ki gondoskodását a 7 éven felüli gyermekekre is. A kormány ezt azzal utasította el magától, hogy ez nem képezheti az állam feladatát.

Szerencsére csakhamar másról győződött meg. Ennek köszönhetjük az új törvénytervezetet. Természetesen meghagyván a társadalom részére a tevékenységi kört, sőt államsegélyt is kilátásba helyezve a magán és társadalmi tevékenység részére.

És így kilátás van rá, hogy az emberszeretetnek ez a nagy műve is nemsokára tető alá kerül. Hogy erre mily szükség van, mutatják a gyermekhalandóság nagy arányai, a törvénytelen születések nagy száma. Budapesten például minden negyedik újszülött törvénytelen gyermek. Ide járul az a nagy veszedelem, mely a francia rendszer követésében áll. A jobb módúak dajkákkal neveltetik fel gyermekeiket, a szegényebbek, hogy a gyermek-tartás gondjaitól megszabaduljanak, a mesterséges táplálásra való kiadás divatjának hódolnak.

Hogy ez hová vezet, mutatja a francia nemzet számbeli megfogyatkozása, mely

oly mérveket vett, hogy mesterséges uton akarják a fajbéli szaporodást előmozdítani. Így az állam az előmeneteleknél azokat részesíti előnyben, a kik nagyobb családdal rendelkeznek. A katonai szolgálatot két évről egy évre akarja leszállítani és azokat, kik 27 éves korukig meg nem nősülnek, újból egy évi szolgálatra behívni. Biztosítási új ágazatok keletkeznek, melyek a gyermekszülést honorálják.

Mindezek az intézkedések azt célozzák, hogy a gyermekhalandóságot megakadályozzák, melyben nagy nemzeti veszedelem rejlik. Nálunk is szomorú dolgokat tapasztalunk ezen a téren. A kivándorlások paralizálják a születések legnagyobb kontingensét és ha a gyermekhalandóság nagy mérvének gátat emelni nem sikerül, csakhamar a francia nemzet sorsára juthatunk.

Egy francia statisztikus kiszámította, hogy a nagy ostrom idejében kisebb volt a gyermekhalandóság, mint egyébkor, mikor a gyermekeket dajkaságba adták. És Svéd és Norvégországról tudjuk, hogy a művelt államok között ott a gyermekhalandóság a legkisebb, mert az anyák maguk táplálják gyermekeiket.

Ezt szíveleljék meg a magyar nők, kiknek a nemzet konzerválására irányuló munkában fontos szerepkör jut. Az emberszeretet nevében kezdeményezett munka pedig az egész magyar társadalom meleg érdeklődésére tarthat számot.

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Katonásan.

Írta: Szabó Hona.

Mikor az ezredesné kimondta azt a keserves igazságot: a leány úgy érezte magát, mintha mellbe lötték volna. Olyan váratlanul, olyan biztosan röpült bele az a golyó abba a centrumba, ahol a szív dobog, hogy minden érzés nélkül elalélt. Csak mikor már fészket talált magának odabenn s elkezdett körötte lassan folydogálni a piros meleg vér: akkor kezdett valami pozitív fájdalomra eszmélni.

Az anyja, ahogy kilötte pisztolyából a haláltadó golyót, méltóságosan elvonult a harcz színteréről. Otthagyva a legyőzött kis katonát, sápadt arczzal, megtört szemekkel; lassan szivárgott szerelmes szívéből a sok-sok meleg vércsöppecske. A főcsapat szétverve, a kis hős szíven löve; vajjon hol késik oly soká a segédcsoport?

Az ébredő fájdalom első percében jött meg az életmentő orvos, a vesztett csata pillanatában érkezett meg a segédcsoport. A szimpatikus szívek megérik egymás veszedelmét, nyugtalan dobogása odavezérlé egyiket a másik bajához, hogy szerelmével megmentse a haláltól is.

Az a pillanat, amelyben meglátta Patay a pamlagon halottként fekvő leányt, majdnem

bűnbe ejtette. Ha előtte van akkor a nagy fájdalom okozója: kardját a szívébe dűf. Eszelősen rohant oda a leányhoz, csaknem örülten ébresztgette. A haldokló is felemeli fejét a kedves hangra, hogy szívébe zárva a drága kincset, mint talizmánt vigye magával a másvilágra. Hát a csak alélt ifjú leány, hogyné ébredt volna mosolylyal annyi siró rimánkodásra, oly sok édes becézgetésre.

Egy szót sem szólt a leány, de a százados kiolvasta a bús szemekből a nehéz harcz minden jelenetét. Ingerült, dühös lett s bár a felindulástól reszketett, mégis nyugodtan lépett az ezredesné szalonjába. Minden kerülgetés nélkül egyszeribe, röviden rátért a dologra, amint már azt kívánja a katonai reglame.

— Méltóságos asszonyom, mint anya bizonyára tudja, hogy én Rózsikát szeretem. Azért jöttem, hogy ezt tőlem is hallja. Szeretem és feleségem lesz.

Az asszony nem is álmodott róla, hogy a százados már találkozott a leánnyal. Asszonyi sejtélemmel talán mást óhajtott, vagy várt is, de arra nem volt elkészülve, hogy ily rögtönösen a másik után ez is megbomlott. Ha az előbb csodálatosképp valami halvány színű gyöngye melegség övezte e márványszobrot, most megint csak hideg, fehér fény csillámlott róla. Utánozhatlan göggel s kissé irónikus hanglegjtéssel ismételte a százados utolsó szavát.

— Lesz? . . . Majd hozzátette: — No azt alig hiszem.

— Én pedig tudom, — felelte malicziózus mosolylyal Patay.

— Én megmondtam már, hogy nem. — Mondta nagyobb nyomatékkal az ezredesné.

— Én pedig katonai becsületszavamra mondom ismét, hogy igen.

— Ne tárgyaljunk kérem, én nem szeretek huzalkodni. En megmondtam a magamét és ezzel szeretném az ügyet befejezettek nyilvánítani. Ez az én akaratom és én még mindig, mindenben érvényt szeretem akaratomnak. Van eszem hozzá, hogy szerben ne maradjak soha. Ha önagsága sokat okozkodik, legfőbb szobafogságot kap, addig mig a mámor el nem száll fejből s ki nem józanodik. Elég szigorú tudok lenni majd hozzá, hogy megtanítsam miként kell makacs fejét az én akaratom előtt meghajtani. — Bölintott egyet fejével, jelétül, hogy az audencia véget ért, mit azonban ez a keményfejű katona nem iparkodott megérteni.

— Méltóságos asszonyom, ha önnek van esze, véletlenül nekem is jutott egy kicsi. El fogja majd ismerni, hogy nem kell visszakérnem a tandijamat. Hogy pedig az a szép kis fejecske ne hajoljon meg a szigorú parancsokra, arra is lesz gondom. Igyekezni fogok minél hajlíthatlanabbá és keményebbé tenni. Lesznek erre nekem is eszközeim. Még csak annyit méltóságos asszonyom: én önnel befejeztem mindennemű tárgyalást, de azért azt a gyönyörűséges illatos Niphetost én tűzöm a

A konservatívek győzelme Hollandiában.

A protestáns Hollandiából azt a hírt vészték, hogy a frakciókra szakadozott liberálisok vereséget szenvedtek. Hollandiában ugyanis most voltak az általános választások. Mint Amsterdamból táviratozzák, a választások konservatív többséget eredményeztek. A többségnek legnagyobb pártja a katolikus párt, kik igen sok mandátumot nyertek. Tudvalevő, hogy a szomszédos Belgiumban a parlamentben szintén a klerikálisok vannak többségben.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, jun. 17.

A képviselőház ma kezdte a közigazgatás egyszerűsítéséről szóló eljárás javaslat tárgyalását. Azokat a kifogásokat, melyeket a szélsőbal organumai már eddig is felhoztak, s a viszásságokat, melyeket a lapok ismertettek, nagy figyelemben mondta el Barta Odön.

Szell Kálmán meglehetősen idegesen válaszolt ezekre a kifogásokra s azt felelte, hogy neki nem volt célja nagy reformot csinálni, csak a munkát megkevesebbiteni.

A javaslat tárgyalását holnap folytatni fogják.

Elnök Dániel Gábor.
A ház elfogadja az összeférhellenégi törvény revízióját harmadszori olvasásban is.
Következik

A közigazgatás egyszerűsítéséről

szóló törvényjavaslat.

Kristóffy József: Hosszabb beszédben a törvényjavaslat tüzetes ismertetésével, kéri, hogy a törvényjavaslatot fogadják el.

Meskó László: Sok jó dolgot vár ettől a javaslatától, mert reméli, hogy e javaslat által a megyei közigazgatás bajain segítve lesz. De nem elégíti ki a törvényjavaslat illetően megfontolást. Mert vannak olyan közjogi intézkedései is a reformnak, melyek sértik a magyar alkotmányt s a miket majd a részletes tárgyalásnál fog előadni. Megoldva látja legalább részben is a kezelés kérdését, a pénzügyi kezelést és a

szívemre. Remélem bocsánatát megnyerem a mostani alkalmatlankodásért. Csókolom kezeit. — Dőlve kiegészítve állt az asszony előtt, mosolygós büszke kihívással nézett a hideg szürke szemekbe, miközben szinte kedvetelve simogatta nyalka fekete bajuszát. Gyönyörűen meghajta magát — akár csak egy királyi hercegnő audenciájáról távoznék — sarkon fordult s amíg végig ment a puha szőnyegek, halk örömmel pengettek sarkantyúi, mintha gazdájuknak nemes lelkéről csilingeltek volna dicséneket.

Egy pár dédelgető, megnyugtató édes szó után rövid ideig magára hagyta kissé lankadt Niphetosát. A nagy csapás után valamennyire jobban érezte már magát a leány, magához térítette az az érette küzdő nagy szerelem. Mielőtt el ment volna tőle Patay, megfogta a kezét és nagy sirás közt örökre búcsuzni kezdett tőle.

— Géza, ne tegyen egy lépést se én értem, az Istenért! Nagyon szép volt eddig, de a még szebb folytatást már nem mi fogjuk beírni egymás szívébe. Nekünk örökre el kell válnunk Géza. Az Isten áldja meg, egyebet nem mondhatok, nem tudok frázisokkal dolgozni. Az okot kérdezi? Nem tudom megmondani, pedig most nem sötétítette el agyamat semmiféle idealizmus. Világosan látok, nagyon is kiokosodtam a dolgokban. Azt mondtam, széjjeltépem, ha sejtésemből valóság lesz; oh nincs erőm, nem tudok tovább harcolni. Ne-

kézbessitést. Nem valami erős reform ez, mert ha a reformálni valóakra terjeszkednének ki, úgy ez csak egy atómja volna a reformálni való nagy tömegének. A újonfelvételi eljárás nem felel meg a követelményeknek, mert nálunk a hol a polgárok jogait oly könnyen meg lehet nyírni, nem szabad a rendeleteknek oly széles, tág hatáskört biztosítani.

Kifogásainak előadását a részletek tárgyalására tartja fenn.

Nem fogadja el a javaslatot.

Barta Odön: Nem abban látja a reform sürgősségét, hogy az állásokat redukálják, hogy a pénzügyi kezelést vegyék ki a megye kezéből, de igenis emancipációra szorul leginkább az egész központi kormányzat. Ne legyen az a választott tisztviselő, ki egy megye közönségéből lett választva, a kormány eszköze, de igenis a közönség tisztviselője. Össze van kuszálva az egész közigazgatás, de ennek is csak a rendszer az oka, mert hisz látjuk hogy ez a választott tisztviselő teljesen alá van vetve a kormány érdekeinek. Az a választott tisztviselő nem a közönség szempontjából lesz megválasztva, de igenis azért, mert a pártpolitika, a kormány érdekeit van hivatva szolgálni. A legintenzívebb reformra, a jegyzői intézményre szól, annyi viszásság sehol sincs, mint a jegyzői intézményben. Nem szól a multiról, csak a jelenről, amikor is lépten nyomon akadnak oly hiányokra, melyek mindkét részről panaszra készítetnek. A főszolgabíró jelenléte az egyes gyűléseken, mindenképen puhítólag fog hatni az érdekelt személyekre.

A reformot szóló a következő szempontok szem előtt tartása mellett látta volna jogosultnak: a jogvédelem kiterjesztése, a jogi hátrány korlátozása és végre oda kellett volna kiterjeszkedni, hogy legelső sorban a polgárok egyéni szabadsága érdekében dolgozzák ki a reformokat.

De áttér a legnagyobb sérelmére a közigazgatási eljárásnak s ez a büntető eljárás, annyi ellentmondás, annyi jogi érzékihiány sehol sem észlelhető mint itt. A belügyminiszternek úgy látszik nem volt jogi szakértője, ennek kidolgozásánál. De csodálja, hogy a tulajdonról, ahol annyi híres jogtudós ült, egy sem sietett a minisztert ezen hibákra felhívni.

A polgári perrendtartással homlok egyenest ellenkező tételeket ír elő a közigazgatás büntető kódexe. Vajjon ki fog tudni e viszásság intézmények között eligazodni? Példákkal illusztrálja, mennyire önkényesen járnak el különösen a szolgabírók a büntető bíraskodás hatáskörében.

Az előadó ur tisztán a munkaapas-

tást tartotta szem előtt, de nem volt tekintettel a polgárok szabadságának, jogainak megvédésére. Adjanak elegendő képzett tisztviselőt a megyének s akkor nem fognak örökké tulzsfoltokról panaszkodni. Ne csináljanak minden főkéntesből megyei főhivatalnokot. (Tetszés a balon.)

A községi adminisztráció nagyon rossz. Azt látjuk, hogy a községek előjárásai sohasem állanak arányban a község nagyságával. A legszegényebb község is kénytelen egy 8-10 tagu előjárásot, melynek abszolút nincs sem célja, sem haszna, eltartani. Cél nélkül tartotta volna, ha a miniszter ur a büntető eljárásra vonatkozó szabályzatot idejében közölte volna a képviselőkkel.

Nem fogadja el a javaslatot. (Élénk helyeslés a balon és a szélsőbaloldalon.)

A miniszterelnök a javaslatról.

Szell Kálmán miniszterelnök: Barta képviselő urnak nem tetszik az idő, a mikor ezt a javaslatot tárgyalás alá veszik, mert azt nyárra tették, nem lát ebben különbséget, bármikor is terjesztenek be egy javaslatot, de különben nem terjeszthette be előbb, mert hisz erre idő nem volt. Nem volt célja a közigazgatást frázissal nagyhangú szavakkal reformálni, de célyszerű intézkedésekkel javításra, komoly mélyreható javításra törekedett s épen akkor kell hallani szemrehányásokat, hogy a házat csak költségvetések megszavaztatására használják.

Tavaly ugyanez a párt kifogásolta a hosszú szünetet, ma a munka nem tetszik neki. (Ellenmondások.)

Barta Odön: Jó beosztást tessék csinálni.

Szell Kálmán: A törvényjavaslat megalkotásánál szem előtt tartotta az illető szakközvegek véleményét; meghallgatta a főispánoktól kezdve a legalsóbb tisztviselőig mindenkinek véleményét s nem akadt egy törvényhatóság sem, a mely ne látta volna el tapasztalataival, tanácsával. Barta képviselő is úgy tudja, hogy ebben a törvényjavaslatban van egy nyári orvoslás, itt téved a képviselő ur! mert ennél a törvényjavaslatnál senkinek sincs utógondolata, különben is mellette szól az idő hirtelen megváltozása is. (Élénk derűtség.) Nem fog megtérni ily gyanúsítást sem most sem a jövőben. A helyes objektivitás embere. Semmi körülményt nem ösmér, mely őt befolyásolhatná. Erről tanúságot tehetne harmadfél évi miniszterkedése. A mikor az állam érdeke, a közjog megkívánja, nem riad vissza jogok megfosztásától sem, de azt mindig nyíltan teszi.

kem félre kell álnom. Nem tudom tovább a jogomat védeni; az én jogaim nem is voltak valódiak.

— De mi történt Ur Isten? mondjon meg mindent azonnal, — rimánkodott az elsápadt százados.

— Nem tudom kimondani Géza — sirt tovább a leány, — de maga megfogja érteni. Nem kicsinyesség, valami olyan különös, megható momentum, ami megállítja az eszemet a gondolkodásban, szívemet a dobogásban. Nekem morális kötelességem hátrálni. Magát édes Géza összetett kezekkel kérem: menjen vissza hozzá és szeresse őt. Nekem anyám. Engem majd megsegít a jó Isten. — Szép szemével olyan kérően, annyi fájdalommal nézett, hogy Patay erős, jó szíve majd meg hasadt. Az összetett kezekre reáttette a saját két kezét s fölnyujtva az égfelé, mondta el esküjét:

— És én még így is csak arra esküszöm, hogy magát el nem hagyom soha.

A leány szólani akart, de lezárta ajkait a szerelem hivatalos pecéjével. Aztán erős karjaival bilincsbe téve a menekülni akaró törött szárnyu madárkát mosolygva évődött, majd meg komolyan beszélt vele.

— Maga kicsi Niphetosom, legyőzött kis katoná. Eljártunk a puskaporszagtól. Apa búsulna az ő hős kis katonája meghátrálásán, ha látná. No olyan hős apának, ilyen gyáva kis leánya. Jaj Istenem!... Lássá én bátrabb vagyok, pedig maga alaposan rám ijesztett. Mit

gondol, én megfutok? Téved. Most nekem két ellenféllel kell harcolnom, esküszöm legyőzöm mindkettőt. Mert maga is ellenségem lett kis csunya. De megálljon csak, ezentul nem azok a dermesztő szürke szemek fognak magának parancsolni, de az én villámló, haragos szemeim. Aztán!... enyém a világ kis baba, — suttogta lágy hízelt hangerő s megint éreztetett a puha, meleg hang. — Első parancsom, kéréssem, követeléselem, könyörgésem az: hallgasson. Egy szóval erről a dolgról ne beszéljen, akárhogy forszirozzák is. Kerülje a találkozást vele; legjobb lesz, ha szobájában marad, amíg én valahogy intézkedem. Még mielőtt bealkonyodnék, én itt leszek.

... Mikor kilépett a kapun az utcára: már tisztában volt szándékával. Ugyanakkor az emeleti lakásnak két ablakából néztek utána: egyik imádkozott érte, a másik átkot szórt reá. Es mindegyik szerette.

Egy, a főtéren lakó barátjához ment, ki ügyvéd s egyuttal a Szemeray Rózsa törvényes gyámja. Jó kedélyű ember volt, derék, nemes barát. Mindjárt is mókázva fogadta Patayt.

— Na, szervusz pajtás.

— Szervusz öreg.

— Ejnye de no! Hát no mi bajod? De nagy bánatnak indultál!

Patay belebujt mindjárt a hintaszékbe s cigarettázva onnan diskurált.

(Vége köv.)

Dedk Ferencz szellemében járt el most is, a mint a multban eljár s nem tartja helyén valónak Barta szemrehányását. Beösméri, hogy a büntető eljárásban van egy kis jogfosztás, de ez is csak a közönség javára s nem hátrányára van. Célja ennek a törvényjavaslatnak, hogy a közigazgatáson könnyítsenek, munkakörét leszállítsák s különösen, hogy a közönség érdekeit megvédjük. Ezek voltak a vezérelvek, melyek a törvény megalkotásánál közrejátszottak.

A büntető eljárásban van bizonyos különbség a polgári perrendtartás között: de ez inkább látszólagos, mint tényleges, mert míg az igazságügyi perrendben a fél tevőlegesen intézkedik ügyeiben, addig itt bizonyos nemlegességre van szorítva, azzal az előnnyel, hogy érdekei hivatalból lesznek megvédve. A kezelésről szóló részbe bele fogja venni azt is, hogy a jövőben a kézbesítésnél a kézbesítő figyelemzeti a beidézettet, a meg nem jelenés jogi hátrányára. Erre való módosítást maga fog proponálni.

A felelősségi eljárást az 1876. t. cikk korlátozza, erre nem akart a reformban kiterjeszkedni. Mert ez jól van így. Nem az volt a célja a felülvizsgálat és újra feltételi eljárás behozatalával, hogy törvénytörések orvoslásait czélozza, de igenis célja volt az egyéni szabadságok megvédése, tisztviselők jogainak kiterjesztése. Kéri a törvényjavaslat elfogadást. (Helyeslés jobbról.)

Fejérváry diszpolgársága.

Budapest, jun. 17.

A főváros közgyűlése e tárgyban ma délelőtt 10 órakor ült össze. Közel 200 városatyja gyűlt egybe.

Márkus József főpolgármester a közgyűlést pontban 10 órakor nyitotta meg és a jegyzőkönyv hitelesítőinek kiküldése után bejelentette, hogy számos bizottsági tag indítványt adott be, hogy báró **Fejérváry** Géza honvédelmi minisztert válasszák meg diszpolgárnak; egyben azt kérték, hogy a választást rendkívüli közgyűlésben ma déli 10 órakor tartsák meg. Másrészt **Hegedüs** János és társai ugyancsak folyó hó 13-án sürgős indítványt terjesztettek be, hogy **Szell** Kálmán miniszterelnököt és gróf **Apponyi** Albert orsz. képviselőt szintén válasszák meg diszpolgárokul. Ezt az indítványt az előbbi után fogják tárgyalni.

Szebeny Antal az ügyrendhez szólal föl: szerinte a bizottsági tagok nem fizetett képviselők, akiket rendkívüli időben ki lehet zavarni rendes foglalkozási körükből. Másrészt számosan már távol vannak a fővárosból és végezetül délután 4 óra a közgyűlések rendes ideje. Kéri az ügy tárgyalásának őszre való elhalasztását.

Márkus főpolgármester kijelenti, hogy többször volt már délelőtti közgyűlés és hogy a bizottsági tagok kellő számban kérték a délelőtti ülést, tehát el kellett rendelni, különben szavazzon a közgyűlés.

A közgyűlés a rögtön tárgyalást határozta el.

Tárgyalás előtt **Földváry** Imre kéri, hogy ne lehessen interpellálni, mert rendkívüli közgyűlés van.

A főpolgármester ezt az indítványt az ügyrend alapján visszautasítja és szavazásra nem bocsátja.

Következnek az interpellációk:

Bejelentettek 38 interpellációt, még pedig **Stipanics** Elek hármát, dr. **Kovács** Pál ötöt és **Kassics** Péter 30-at.

Stipanics lassu, obstrukciós modorban lemorzsolja interpellációit, **Kovács** csak egy interpellációt mond el s végül **Kassics** is kijelenti, hogy ő sem fogja mind a 30 interpel-

lációt elmondani, hanem csak azokat a tényeket fogja elmondani, melyek kellően megvilágítják **Fejérváry** működését, hogy a bizottság lássa, kit választ diszpolgárnak.

A szavazás 16 bizottsági tag indítványára névszerinti lesz.

Kassics Péter a bejelentett harmincz interpellációból tizet elmondott. 10 perczel 12 óra után az indítvány érdemi tárgyalására került a sor és a mondott időben érdemben föliratkoztak dr. **Ballagi** Aladár és **Kassics** Péter.

A közgyűlés 1 vagy fél 2 óra felé véget ér és pedig, mint már fentebb elmondottuk, névszerinti szavazással. Hozzávetőleges becslés szerint mintegy harminczan, többnyire a Sakkör tagja az indítvány ellen fognak szavazni.

A másik indítvány fölött, tudniillik a fölött, hogy **Szell** Kálmán és gróf **Apponyi** Albert is választassanak diszpolgároká, egyszerűen napirendre fognak térni. A mennyiben több szónok jelentkezne még, úgy, hogy a közgyűlés hosszabbra nyulnék, egy órakor félbe szakítják a tárgyalást és vagy délután négy órakor, vagy pedig holnap reggel folytatják.

* * *

Ezzel kapcsolatban Budapestről arról értesülünk, hogy báró **Fejérváry** Géza a diszpolgárrá választandó miniszter már napok óta ismét beteg és állapota — hír szerint — aggasztó.

Budapest, június 17. (Saját tud. táv.) **Kassics** nagy zajban beszélt, a király követelte, hogy **Fejérváry** legyen az államtitkár és ő legyen a honvédelmi ügyek élén. Elnök rendre inti, hogy a király személyét ne vonja bele a vitába. **Kassics** folytatja. Inkább halálra, mint diszpolgárságra szavaz. Ujra rendre utasítja, azonban **Kassics** tovább folytatja. Főtisztek szólították fel, hogy ne engedje megtörténni ezt a becsstelenséget. Elnök ujra rendre utasítja.

Ezután 238 szóval 21 ellen, **Fejérváryt** diszpolgárrá választották.

A város zárszámadása.

— A pénzügyi bizottság ülése. —

Nagyvárad város mult évi zárszámadását tegnap délután vette tárgyalás alá. Nem mélyedt belé a bizottság részletekbe, de egyes dolgoknál mégis hosszabb vita fejlődött ki.

Az ülés lefolyása a következő volt:

Az ülésen **Rimler** Károly főjegyző, polgármester helyettes elnököt. Jelen voltak: **Mihelfi** Adolf, **Bordé** Ferencz, **Busch** Dávid, **Hegedüs** Géza, **Steiner** M. Albert, **Moskovits** József dr., **Janky** Antal, **Ragány** János, **Aufricht** Mór, **Beczky** Lajos.

Bordé Ferencz előadó előterjesztette a zárszámadás főbb adatait, a kiadás, bevétel főösszegeit, a pénztári maradványt stb. kéri a bizottságot, hogy a zárszámadást általánosságban fogadja el.

Mihelfi Adolf szerint a zárszámadás tárgyalása nem elég részletes, mert a bizottság tagjainak nincs alkalmuk azt tanulmányozni. Indítványozza, hogy a jövőben egy albizottság tárgyalja előbb a zárszámadásokat, hogy a pénzügyi bizottság lelkiismeretesen megfelelhessen kötelességének.

Rimler Károly nem helyesli albizottság kiküldését, mert így az érdeklődés még szűkebb körre szorul.

Ragány János szerint a pénzügyi bizottságnak az a feladata, hogy azt vizsgálja meg,

van-e a bevételek és kiadások között eltérés, vagy a többletkiadásokat tudomásul vette-e a törvényhatósági bizottság. A részletes számadásokat minden adózó polgár ellenőrizheti.

Mihelfi Adolf kijelenti, hogy nem ragaszkodik az indítványához.

Ezután **Moskovits** József dr. kéri a főszámvevőtől, hogy a közköltő-emelés iránti indítványa, amelyet már megszavazott a törvényhatósági bizottság, nem tulságos aggályoskodásból származott-e, mert a közköltő emelést nem indokolja az 1900. évi zárszámadás kedvező eredménye.

A főszámvevő válaszol az interpellációra. Kifejti, hogy mik voltak az okai az 1800. évi zárszámadás kedvező eredményének. — Elmondja, hogy a tanács kétszer is megszámlálta a garast, mielőtt kiadta.

Rimler Károly szintén válaszol **Moskovits** József dr.-nak. Egy kérdést vet fel, iskolaügyet, amely kérdés aktuálissá vált az államosítás fölvetésénél s bármely irányban való rendezése nagy áldozatokba fog kerülni a városnak.

A zárszámadásokat általánosságban elfogadta a bizottság.

A részletes tárgyalás következett ezután: **Bordé** Ferencz előadó a kiadások czimeit olvasta fel, a melyhez pontonként szóltak hozzá a bizottság tagjai. Mindjárt az elején volt egy derűs epizód. Az egyik bizottsági tag azt kérdezte, hogy mik azok a „ebédjegyek”, a melyek a kiadások között szerepelnek. Kiderült ezután, hogy a zárszámadásban ebédjegyekről lenne szó, ha a szedő is úgy akarta volna.

Mihelfi Adolf bizottsági tag azt kéri, tárgyalja-e a városi tanács azt a kérdést, hogy a pótdó után késedelmi kamatot szedhet-e a város, minthogy ez méltányos jövedelmi forrássá válna.

Bordé Ferencz azt válaszolja, hogy a késedelmi kamat csak egyenes adó után szedhető. A személyi kiadásoknál **Mihelfi** Adolf részletezést kíván. Nem tartja helyesnek, hogy az egész 380,000 korona kiadást egy tételben vegyék fel a zárszámadásba.

Ezután a részletekre tértek át s a zárszámadást elfogadták.

A részletes vita érdekesebb részei a következők:

Ot II. osztályu irnoknak a lakbérét 200 frtról 300 forintra emelkedjék a javaslat szerint.

Aufricht Mór a javaslat ellen szólt. Aki nek a mostani lakbér nem elég, ne nőssüljön. (A legsötétebb Katonavárosban nem ezt az elvet követik!)

Dr. **Moskovits** József emberiesebben gondolkodik. Tisztességes lakás mindenkinek kell. Erről a város is köteles gondoskodni.

Busch Dávid az utmester lakbérének emelését kéri.

Bordé Ferencz tekintettel van a város pénzügyi helyzetére, de itt nem szabad elfogultan gondolkozni. Azoknak a szegény tisztviselőknak a társadalmi állását kell tekinteni, a mely tisztességes lakást kíván.

Elnök a kérdés tanulmányozását kéri.

Szavazásra kerülő a sor, 5—5 szavazat volt mindkét részről s elnök szavazatával a halasztás mellett döntöttek.

A Városliget ügye.

Ezután a Városliget sokszor vitatott ügye került tárgyalásra.

Rátkay József kérvényt adott be, hogy az 1900. évre a törvényhatóság által megszava-

zott, de a főszámvevő javaslata folytán a tanács által visszatartott 500 koronát adja ki a város. A kérvényt a tanács véleményezés végett kiadta a bizottságnak.

Bordé Ferencz a Városliget bevételei és kiadásairól szóló adatok beszerzését kívánja.

Mihelfy Adolf méltányossági okokból és bizalomból az összeg megadását javasolja.

Sokan szoltak még a kérdéshez, különböző felfogásból.

Végre is azon véleményt tette magáévá a pénzügyi bizottság, hogy Rátkaynak adja meg a város az 500 koronát, ha ezzel aztán Rátkay a város ellen minden további követeléséről lemond.

Ezzel a kérdéssel még bővebben foglalkozunk.

Faludy Soma volt rendőrőrmester özvegyének 1000 korona végkielégítés megadását javasolja a bizottság.

Ezután a városi kezelő és segédszemélyzet tagjai néhány által segélyezés illetve jutalom iránt beadott kérvényeket tárgyalták.

Bordé Ferencz tanácsnok terjesztette elő, hogy kik és mily összegű segélyt vagy jutalmat kapjanak.

A bizottság elvben helyesli a segélyezést és jutalmazást, a személyekkel azonban nem foglalkozik s ezt a tanácsra bizza.

Végül dr. **Moskovits** József tett kérdést, hogy az általános kövezésre a már elhatározott költsön felvételét keresztülvinni hajlandó-e a tanács? Most a legkedvezőbb viszonyok vannak a pénzpiacra.

Rimler Károly kijelenti, hogy a kérdéssel foglalkozik a tanács s annak idején előterjesztést tesz.

Ezzel véget ért az ülés.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Június 19. Gazdasági egyesületi gyűlése d. u. 3 órákor.
Június 19. Megyei gyűlés.

* **Személyi hír.** **Rigó** Ferencz országgyűlési képviselő városunkban időzik.

* **Palotai búcsu.** Gyönyörű időben, már reggel óta huzódott a környékbeli falvak népe Új-Palotára vasárnap, hogy részt vegyen a templom búcsu ájtatosságában. Különösen Váradról, Körös-Tarjánból, Püspökiből jöttek hatalmas búcsumenetek. Tíz órákor megcsendültek a templom harangjai s a zsufolásig megtelt hatalmas templomban felzendült a hívek éneke. Az ünnepi beszédet **Pálffy** Béla tartotta, a szent misét **Palotay** László pápai prelátus celebrálta fényes segédlettel, mely után igen szép számban járultak a szent áldozáshoz a hívek. Igen felemelő volt az az ováció, melyben az ünnepi ebéd alatt a nagy számú intelligens papi és világi vendégek részesítették a ritka áldozatkész **Palotay** kanonokot azon alkalomból, hogy az általa épített második templom a napokban lesz felszentelve. A nagy fényvel és mély áhitattal végzett templom ünnep után, a délutáni órákban oszlott szét a búcsusok serege, egy szép és méltóan eltöltött nap emlékével szívükben.

* **Az Orsolya-zárda gyásza.** A sz. Orsolya-zárda rendtagjainak száma ismét fogyott egygyel; egy hosszú és tevékeny élet fáradságait kipihenni és az ily élet jutalmát, méltó bérét elvenni tért az ég Urához Sr. **Mária Pulcheria** szül. **Draskovits** Anna laika testvér! Kora ifjúságától élte utolsó percéig a házi teendők különféle ágainak lelkiismeretes teljesítése közben szerezte magának az érdemet, mely csak a menyben veheti el méltó jutalmát; és jámbor, Istennek szentelt élete volt a forrás melyből hivatása kötelemeinek lelkiismeretes teljesítéséhez erőt, kitartást merített! Adja meg neki a jó Isten, az igazak méltó bérét!

A gyászjelentés a következőleg hangzik:

Jézus, Mária, József! Az üdvösségnek 1901. esztendejében június 17-én délután háromnegyed 3 órákor, sz. Annáról nevezett nagyvárad sz. Orsolya-zárdájában elhunyt az Urban, a halotti szentségek ájtatos felvétele után sz. Józsefről nevezett kedves laika testvérünk **Mária Pulcheria** született **Draskovits** Anna életének 79-ik, szerzetesi sz. fogadalmának 54-ik esztendejében; hűlt tetemei június 19-én, d. u. fél 5 órákor fognak örök nyugalomra elhelyeztetni. Az Istenben elhunytak lelkét a zárda-szűzeknek és a keresztény hívek buzgó imáiba ajánljuk. Requiescat in Pace!

* **Uj internátus.** A budapesti Mária kongregációban, mely Vasary Kolos bibornokhercegprimás és József Agost főherceg fővédnöksége alatt áll **internátus** nyílt meg **középszkolai tanulók** számára. Az internátus esztergom-főegyházmegyei papok vezetésére van bízva. A fővétel a jelentkezés sorrendjében történik. Evi tartásdíj 570 korona. Bővebbet az igazgatóság. Budapest, VII., Damjanich-utca 28/a.

* **Egy főigazgató jubileuma.** Bajáról táviratozók: Vasárnap délelőtt ünnepelte meg dr. **Platz** Bonifác szegedi tankerületi főigazgató tanügyi működésének harminczadik évfordulóját Baján, a hol hosszú ideig mint gimnáziumi tanár működött. A jubiléumot a tanári kar nevében **Bogdánovics** Luczián budai szerb püspök, a város nevében pedig dr. **Hegedüs** Aladár polgármester üdvözölte.

* **Mezey Vilma balesete.** Súlyos baleset érte Nagyvárad egyik köztisztelőben álló urnőjét, **Mezey** Vilmat. Tegnap délután a Szent László-téren megcsuszott s oly szerencsétlenül esett el, hogy lábát kifecszamította. Kocsin vitték haza lakására, hol gondos orvosi gyógykezelés alá vették. Az eset hírére igen sokan részvétellel tudakozódtak a beteg urnő állapotáról.

* **A Bismarck-szobor.** A Berlinben tegnap leleplezett Bismarck szobor a »Siegessäule« és a birodalmi gyűlés palotája között áll. A szobor-platéan kiterjedése 3000 négyszög méter; ez a terület sziléziai vörös márványkoczkákkal van kirakva, melyek mindegyike egy négyszög méter nagyságú. A szobor méretei impozánsak. Bismarck 6 és fél méter nagyságú bronzalakja egy 6 méter magas talapzaton, ez utóbbi pedig 17 lépcsőfokon áll. Bismarck katonai felső kabátot visel. Előtte az Atlasz térdei kezeiben a földgolyóval, egy kissé följebb pedig ez a fölírás olvasható:

»Bismarck«.

Hátul egy ifju kalapálja a birodalmi kardot ott meg ez a fölírat látható:

Dem ersten Reichskanzler das deutsche Volk.

(Az első birodalmi kancellárnak, a német nép.) A szobor költsége 1.200.000 márkát tesznek. Megalkotója Begas Reichhold hírneves szobrász.

* **Kinevezések.** A m. kir. posta-távirda és távbeszélő hivatal elnök-igazgatója **Juricskay** Béla, **Simon** Béla és **Steinitz** Ede posta- és távirda gyakornokokat a X-ik fizetési osztály 3-ik fokozatába ideiglenes minőségű posta- és távirda tisztékké léptette elő.

* **Búcsu a színészekről.** Lelkes ovációban részesítette a várad közönség a búcsuzó színtársulat kiválóbb tagjait vasárnap éjjel. **Amon** Margit »Széchenyi« szállóban levő lakása elé vonult a tüntető tömeg. Mikor már egy negyed óránál tovább tartott az ováció, **Amon** Margit megjelent az ablakban s meghatottan, csinos beszédben mondott köszönetet a meleg tüntetésért. A társulat tagjainak nagyrészt a színlelőadás után egyenként lelkesen megéljenzették, többek között **Szekely** Irént is, ki tegnap este a Carmen című szerepét alakította.

* **A szalontai »Kossuth«-szobor leleplezése.** Arany János városában nagy ünnepély lesz e hó 30-án. Ekkor leplezik le a város közönsége által emelt Kossuth-szobrot; mely **Tóth** András, debreczeni szobrász műve:

Az ünnepély műsora a következő:

1. Június 29-én — szombaton — délután érkező vendégek fogadása.

2. Június 30-án — vasárnap — reggel gyülekezés a »Toldi«-téren, innen fél 7 órákor kivonulás a vasuti állomáshoz lobogókkal, lovas legényekkel és zeneszóval.

3. Az érkező vendégeket fogadja Erdélyi Gyula városi főjegyző.

4. Bevonulás az érkező vendégekkel **Balogh** László országgyűlési képviselő és Csorvássy István szobor-bizottsági elnök lakására.

5. Az ünnepély kezdetét veszi fél 11 órákor, melyet három mészár ágyu lövés fog jelezni.

6. »Szózat«, Egressy Bénitől. Éneklé a helybeli dalárda.

7. A megnyitó beszéd, tartja Csorvássy István szobor-bizottsági elnök és átadja a szobrot a városnak.

8. A város nevében a szobrot átveszi Nagy József főbíró.

9. Az ünnepi beszédet tartja dr. Móczár József.

10. »Szabadság-dal«, Hubert Károlytól. Éneklé a dalárda.

11. **Illyés** Bálint országgyűlési képviselő elszavalja »Kossuth-szobránál« című és ez alkalomra írt ódáját.

12. **Kossuth** Ferencz beszéde.

13. »Honfi dal«, Sz. Nagy Józseftől. Éneklé a dalárda.

14. »Kossuth Lajos szobránál«, Szaboleska Mihálytól. Szavalja Kiss István ev. református tanító.

15. »Záró beszéd«, Tartja **Balogh** László orsz. gyűlési képviselő.

16. A szobor megkoszorúzása.

17. »Hymnus« Erkel Ferencztől. Éneklé a dalárda.

18. Társas ebéd a vasuti mulatóban délután 2 órákor. Egy teríték ára 3 korona 20 fillér.

19. Este 7 órákor táncszünet a vasuti mulatóban, személy-jegy 1 korona, család-jegy 2 korona belépő-díjak mellett.

* **Czigarettázó diákok.** Érdekes kéréssel fordultak tegnap a váradvelencei tanítók a rendőrkapitányhoz. Arra a fölfedezésre jutottak ugyanis, hogy az öklömnyi 6--11 éves kis nebulók, a mint kimennek az iskolából, egész kedélyesen cigarettára gyujtanak s bodor füst felhőket eregetve sétáltak haza büszkén, legényesen... Ezt a kedélyes állapotot találták megférhetlennek a diáksággal a tanítók s Gerő Ármin rendőrkapitányhoz fordultak támogatásért. Gerő Ármin méltányolta a tanítók kérését és megígérte, hogy a maga hatáskörében meg fogja tenni a kellő intézkedéseket. Az intézkedés egy rendeletből áll, a mely szerint a váradvelencei rendőrök ezentúl minden füstölő iskolás gyereket fülön csipnek s a rendőrségre szállítanak. A helyes intézkedést köszönettel vették a tanítók s bizonyára köszönettel veszi a közönség is. Csak a kis diákok fognak busulni, hogy oda az arany szabadság, nem sétálhatnak többé haza füstölve, eleghánsan, nagy legényesen...

* **Nagy viharok és a vele járó óriási károk** hírét hozza a táviró az ország minden részéből. Vasárnap a zivatar után Nagyváradon is annyira lehűlt a levegő, hogy alig lehetett felöltő nélkül járni. A hűvös időjárást a pusztító nagy jégviharok idézhették elő; bár minálunk nem tett kárt a vihar, de sok helyről szomorú távirati jelentések jöttek a melyek a sötét sejtelmet szomorú valóra változtatták.

A pusztító viharokról a következő táviratok érkeztek:

Baja, június 16. Ma délután félóránig felhőszakadás volt; galambtojás nagyságu jég esett. A jég megromgálta a házakat, átlakat, embereket megsebesített. A termés teljesen elpusztult. Az utcákat egész szélességében a víz ellepte; a pusztítás az egész környéken irtózatos. Az utcákon valósággal lapátolják a jeget.

Zenta, június 16. Ma délben óriási zivatar volt. A villám Csányi István házába csapott, hol épen Kővágó Károly, Szloboda Miklós, özv. Daróczy Mihályné családtagjaikkal ebédelték. A ház az omló zápor daczára földig égett. Szloboda Miklósné és Daróczyiné súlyosan megsebesültek.

Szatmár, június 16. Estefelé nagy vihar vonult át a városon és határán, mely a gyümölcsösben nagy kárt tett. Később sűrű jég esett.

Kolozsvár, június 16. Csernátomban (Háromszék vármegye) óriási károkat okozott az Ikapataka. A falu lakossága künn dolgozott a határon, mikor az árvíz a havasokon lerohant, elsöpörve mindent, ami útjába akadt. Egy gyermek a vízben lelte halálát. A kár igen nagy.

Nagy jégvihar pusztításáról érkezett még távirat a következő helyekről: **Bács-Almás**, **Verbász**, **Nagy-Károly**, **Horgos**, **Nádudvar** stb. stb.

* **Az orosz trónörökös eljegyzése.** Pétervárról jelentik, hogy a cárevis legközelebb jegyet vált Helena nagyhercegnővel, Vladimir nagyherceg leányával, kiről a lapok nemrégiben azt írták, hogy a bolgár fejedelem felesége lesz. Az orosz egyházi törvények tiltják ugyan a házasságot első fokú unokatestvérek között, de a csári családban több példa van ilyen házasságra. Így a csár testvére, Xenia nagyhercegnő, szintén unokafivéréhez ment nőül.

* **Halálozás.** Részvétel vettük a következő gyászjelentést:

Alulírottak mély fájdalommal tudatják a felejthetetlen hitves, édesanya, anyós, gyermek, testvér és rokonnak **Gyöngyösi Gyuláné** szül. Czeglédi Juliának folyó hó 17-én d. e. 10 órakor élte 45-ik, boldog házassága 23-ik évében, nyolcz havi súlyos szenvedés után történt csendes elhunytát. A megboldogult halott földi maradványa folyó hó 19-én d. u. 2 órakor fog Nagy-Körözs-utca 572-ik számú háznál az ev. ref. egyház szertartása után az újvárosi központi sírkertben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1901. június hó 17-én. Béke porairal Gyöngyösi Gyula férje Gyöngyösi Etel férj. Paulai Viktorné, ifj. Gyöngyösi Gyula, Gyöngyösi Gizella, Gyöngyösi József, Gyöngyösi Dezső gyermekei. Paulai Viktor veje. Paulai Zoltán unokája. Czeglédi Terézia férj. Rákosi Viktorné testvére, Rákosi Viktor, Gyöngyösi József sógorai, Gyöngyösi Józsefné szül. Csizmadi Terézia sógornője. Rákosi Julia unokahuga.

Mindent a népert!

Addig-addig halad az idő, hogy a népre a várt boldogság megérkezik. Paradicsom lesz édes hazánk s oly nagy lesz a jólét, hogy imitt-amott a fügefalevele ruházatnak is beválik. Kis és nagy községekben az utcák kövezetet nyernek. Az egészség is lendületet nyer, mert furott kutból kapja a nép az ivóvizet.

A múlt években **Mező-Keresztesen** is a városháza előtt egy furott szivattyus kut alakult. A kut nagyon egészséges vizet ad és a negyedélezer létekből álló várost képes ellátni vízzel.

Igen ám, de az a baj, hogy Mező-Keresztesen meglehetősen nagy területen fekszik és így az ivóvíz szállítása legkivált a téli hideg időben és a sáros évszakokban a népre nagyon kellemetlen.

Hogy a nagy sártól a nép némiképpen szabaduljon, a sáros utcákban a nép közlekedése fel ne akadjon, saját erején vékony deszkapallókat rakott le. Ezen pallók egy része nagyon hamar tönkre ment.

A városi képviselőtestület látván a bajt, az 1900. évben elhatározta, hogy a város másik részén egy kutat furat és a padlózatot gondoskodása tárgyává teszi. Az 1900-ik évi közköltőben tehát egy hutra 600 koronát, a pallózatra 400 koronát vett fel. Az 1000 koronát ki is rótták a népre, be is szedték azt az elüljárók, de a kut és pallójavítás szép csendesen elmaradtak.

Most már kérdelem, ha a pallójavítás elmarad, hogyan fog a gyermekesereg a költséges óvodába és tanodákba eljutni? Vagy ha nem jár fel a tanító a kimaradtak névsorát a községi elüljáróknak megküldi, a szülőket a törvény értelme szerint megpénzbírságotják. Vagy ha ezt ki akarják kerülni, az apa vegye háttára a fiát vigye az iskolába, az anya kicsi leányát az ölébe s induljon az óvodába, — ha több van, siessenek, tegyék meg az utat kétszer, habár térdig ér is a sár; mert hogy nincs palló, közlekedni nem lehet, az nem mentesség, a törvény törvény, azt meg kell tartani.

Ez aztán ugy-e rendes közigazgatás! Költségelőirányzat szerint számítják ki az évi kiadást, a hiányzó összeget kivetik a népre, a pénz kell, azt irgalom nélkül be kell hajtani.

Midőn az év letelt s a számadás bekövetkezik, oh akkor már nem kell a költségelőirányzat, minek azt nézni? haszontalanság, kellett a pénz, hát elfizették.

És ugy látszik, ezt a megye sem figyeli meg! Lehet, szabad ezt egy elnézni? Vagy talán ez több helyen fel sem merült és a megye az erre vonatkozó számadást nem is látta? Lehet, én megegyedem, de az is lehet, hogy ez több helyen és többször is megtörténik, a nép nagy bányán.

Szegény nép te csak fizess! ha nem lesz palló ül a sutban, ne mászkálj; ha nem akard a távolból ivóvizet hordani fájós vállaidon, ugy is kevés a termés, szük a konyha, egy kis pocsolás viz nem okoz kolerát, se hascsikarást. Az utkoptatási adót ugy is rádvetik, tedd át lakásodat a Fő-utczára, ott nem kell palló s közel lesz a város kutja ihatsz bármennyi vizet; így áll a nép érdeke: »Mindent a népert!«

EGYESÜLETEK.

A koldusápoló egyesület ülése.

Nagyvárad város egyik leghumanusabb s legrégebbi egyesületének, a Szent Lászlórol nevezett koldusápoló és figyermek menedékház egyesületnek választmányi ülést tartott, melyen a közgyűlés tárgyait beszélték meg.

Palotay László pápai praelátus elnökölt; jelen voltak: **Felszer** Antal, **Bereczky** Géza, **Géczy** Lajos, dr. **Molnár** Imre, dr. **Hoványi** Géza, dr. **Hoványi** Gyula.

Elnök bejelentette, hogy a figyermek menedékház egy növendéke meghalt. — Tudomásul vették.

Beterjesztették ezután az 1900. év zár számadását, a mely tájékozást nyújt ennek a működésében és működésének eredményében áldásos egyesületnek tevékenységéről.

A közgyűlés alkalmából terjeszkedünk ki részletesen az egyesület működésére, ezuttal csak a zár számadás főbb adatait közöljük.

Az elmúlt év bevétele 97249 korona, kiadása 93411 korona s így a maradvány 3838 korona. Ez az óriási összeg abban talál magyarázatot, hogy az elmúlt évben emelték az új diszes emeletes épületet, a mely közel 60.000 koronába került. Viszont ez évben nyilatkozott meg oly mérvben az egyesület iránt két kegyes lelkű főpap jó szívének nemes indulatja, hogy lehetővé tette ily óriási befektetések mellett is az egyesület törzsvagyonának gyarapodását.

Vinkler József v. püspök ugyanis 40.000 koronát adományozott, **Palotay** László pápai praelátus pedig egy remek kápolnát építtetett a menedékház udvarán.

Az egyesület törzsvagyon 1900. decz. 31-én 188.467 korona.

A számadásokat tudomásul vették s a közgyűlés elé terjesztik.

Az elmúlt évben a következő adományok folytak be az egyesület pénztárába: **Bokor** József adománya 200 korona, a **Polgári Takarékpénztár** adománya 20 kor., a **Gazdasági és Iparbank** adománya 40 kor., a **Nagyvárad Takarékpénztár** adománya 100 korona. Az adományokért jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak.

A közgyűlés elé terjesztendő titkári jelentésből közöljük, hogy az elmúlt évben 30 elaggott szegény és 37 gyermek nyert elhelyezést az intézetben. 1900. év végén 51 volt az elhelyezett létszáma. Az élelmezésre 5344 koronát adtak ki.

Legérdekesebb tárgya volt az ülésnek az intézet udvarán **Palotay** László kanonok elnök által emeltetett remek Szent László kápolna felszentelési ünnepélyének megállapítása.

Június 30-án szentelik fel a diszes Istenházat s a felszentelésre dr. **Schlauch** Lőrincz bibornokot kérik fel.

A felszentelés után diszkozgyűlés lesz, a melyen az elnök megnyitóján kívül a gyermekek énekelnek, szavalnak s felkérés folytán **Felszer** Antal kanonok ünnepi beszédet mond, amelyben vázolja a dicső multu s biztos jövőjü egyesület történetét.

Az ünnepélyre az egyházi, világi és katonai hatóságokat is meghívják.

Ezzel az ülés véget ért.

A nőegylet gyűlése.

A biharmegyei és nagyvárad nőegylet e hó 17-én elnöke özv. b. **Gerliczy** Félixné lakásán választmányi ülést tartott, melynek vezetését elnök betegségére való tekintetből özv. **Grunwald** Henrikné alelnöknek engedte át.

Az ülésen az elnökön kívül résztvettek: **Arany** Sándorné, özv. Des Echerolles **Kruspér** Sándorné, **Dús** Lászlóné, özv. **Imre** Jánosné, özv. **Kunyhósi** Jánosné, **Milibák** Józsefné, **Páli** Gáborné, **Sal** Ferenczné, **Sebő** Pálné, **Voszka** Ferenczné, **Vértessy** Andorné vál. tagok, továbbá **Ficzek** Lajos pénztáros, **Böszörményi** Géza jegyző.

A választmány korábbi határozatához képest, mely az Erzsébet leányárvaház növendékei használatára feledhetlen királynéknak Erzsébet emlékezetére zászlót rendelt el készíttetni, az elnökség bemutatta magyarországi sz. Erzsébetnek hű festésű képét, melynek valóban művészi kivitele **Beroldingen** Lili grófnő keze munkáját dicséri, s mely az árvaház zászlójára fog illesztetni. A választmány a remek kiviteli képért a grófnőnek jegyzőkönyvileg köszönetet és elismerést szavazott.

Tudomásul vette továbbá a választmány, hogy **Kovács** Máriát az árvaházból kivették s hogy az elnökség **György** Máriát és **Tógyer** Erzsébet peczeszöllősi illetőségű árvalányokat az árvaházba felvette, elrendelte továbbá, hogy

a Fűchsl-féle alapítvány 10%-át kitevő ez idei kamata az árvaház jóviseletű és szorgalmas növendékének, Dézsi Máriának adassék s mint-hogy e kis árvaleánynak tanulmányai bevégezése folytán az intézetből ki kellene lépnie, a választmány megengedte, hogy a gondnoknál mellett továbbra is az intézet kötelékében maradjon s ruházaton kívül havi 4 korona fizetést élvezzen, mely pénz esetről-esetre nevezett javára takarékpénztárba tétessék le gyümölcsösztetés végett. Örömmel vette tudomásul a választmány alelnökének azon intézkedését, hogy az árvaház egyik tehetséges és szorgalmas növendéke, Berhacsik Mária k. a. az óvóképezdei tanfolyamot e hó folyamán fogja bevégezni s Kopperl Ida helybeli állami óvónő irodájában nyer gyakorlati kiképeztetés végett 20 korona fizetés mellett alkalmazást és hogy ezért továbbra is az intézet kötelékében maradjon s fizetése ennek idején takarékpénztárilag gyümölcsösztessék.

Sajnálattal vették tudomásul öv. Potássy Jánosné kilépését a választmányból s a nőegylet kötelékéből, mivel férje elhunytá alkalmából Nagyváradról elköltözik. Eddigi buzgó és lelkiismeretes működéséért jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak neki. Végre határozatba ment, hogy az egylet közgyűlését június hó 30-ik napján, vasárnap d. n. 4 órakor fogja a Fekete Sas vendéglő nagytermében megtartani, mely alkalommal az üresedésben levő alelnöki és négy választmányi állás is be fog tölteni.

A Szigligeti-társaság ülése.

A Szigligeti-társaság választmányai tagjait van szerencsém a f. évi június hó 20-án (csütörtökön) délután 5 órakor a Gazd. és Iparbank igazgatósági irodájában ta tandó választmányi ülésre tisztelettel meghívni.

A vál. ülés tárgyai lesznek:

- a) folyó ügyek;
- b) a szinmű pályázat módosztatának megbeszélése és a pályázat kihirdetése;
- c) dr. Kovács S. János társ. rendes tag indítványa a »Szabad Lyceum« tárgyában.

Nagyvár, 1901. június 17.

Rádl Odón,
társ. elnök.

TANUGY.

Kézimunka kiállítás az Ujvárosi közs. leányiskolában.

Az újvárosi községi elemi leányiskola kézimunka kiállítása fényes bizonyosságot tesz arról, hogy mily nagy gondot fordítanak ezen iskolában a kézimunka tanítására. A kézimunka kiállítás külön tantermet foglal el.

Az I. osztályban az egy tüvel készített munkák láthatók; levél és névjegytartók, egyszerűbb minta szallagok és kisebb tálcakendők képezik az osztálymunkát. A kiállított tárgyak száma 140 drb.

A II. osztályban már két tüvel dolgoznak; az osztálymunka itt a kötés és horgolás. Természetesen még mindig a legelemibb részben. Itt már az egyesek által készített munkák közt száblóttással kivarrott mintaszallagok, kefe- és újságtartók is láthatók. 160 darab kiállított tárgy van.

A III. osztályban a fősúlyt kizárólag a kötésre fektetik. Itt már 5 tüvel foly amunka. A kiállítás dominánsai a harisnyák. Apróbb stikkelések, merkiikire, vankosbetétek tartikják az osztálymunkálatokat. 180 drb. különféle munka van kiállítva.

A IV. osztályban a himzés elemi foka s a csipkekészítés példányai láthatók a kiállított ágyhuzatok, vankosbetétek és asztalfutókon. Különös érdekléssel bír itt a foltozás, amely igen ügyesen és szembeütően van a kiállított tárgyakon bemutatva. 200 drb. kézimunka van itt egy csomóban.

A kiállítás — amelyet tömegesen látogatnak — az osztálytanítóknak, névszerint: öv.

Csereyné, Z. Anna, Rézné Makay Gizella, Békésiné F. Piroksa és Bércziné H. Paula ügybuzgalmát és szakértelmét dicsérik.

Vizsgálatok a községi iskolákban.

A községi iskolai vizsgálatokra hirtelenében nagyon jó idő lett. Annyira lehűt a levegő, hogy a növendékek és vizsg. biz. tagok egyaránt kényelmesen folytathatják nehéz munkájukat. Tegnap több osztályban megvolt a vizsgálat. Így az újvárosi fiúiskola IV. osztályában (osztálytanító Vaday József igazgató) Stark Gyula vezetésével; ugyancsak ő vezette d. n. az újvárosi ismétlő leányiskola vizsgálatát is. Az újvárosi elemi fiúiskola I. b) osztályában (Óó Dezsőné) Malerny Imre vezette a vizsgálatot; a leányiskola III. b) oszt. Békésiné F. Piroksa, a IV. osztályban Ficsek Lajos, o. t. Bércziné H. Paula. A váraljai V. és VI. osztályában gróf Lubinszky Anna vizsgálatán Gabriely Lajos elnök. A feleletek és kiállított írásbeli dolgozatok alapján a vizsgáló bizottsági elnökök a legszebb eredményt konstataáltak. Ma tovább folynak a vizsgálatok a többi osztályokban.

Azev. ref. leánynevelő intézet zene-és énekvizsgálója. Vasárnap délután tartotta meg az ev. ref. leánynevelő intézet zene és énekvizsgálóját az intézet egyik termében nagy számu közönség jelenlétében. A vizsgálatot a dalárda kezdte a »Dalra fel« induló eléneklésével.

Azután Vargha Ida III. polg. oszt. tan. Schmidt Dolf. op. 57. művét adta elő zongorán igen ügyesen. A műsor harmadik pontjaként Makay Erzsike képezdei növendék általános tetszést aratva adta elő a »Komikus« című monológot. Nagy derűtséget kelteve a hallgatóság közt.

Ezután következett az ünnepély fénypontja, Poldini Edének a »Vadrózsa« czimen írt énekes tündérvjátékának előadása az ez alkalomra emelt és izlésesen díszített színpadon, melyben Szabó Irén mint hercegnő, Sütő Gizella az intézet volt növendéke, mint rossz tündér, Miskolczy Ilona és Vargha Ida jó tündérek, Boleman Erzsébet Vadrózsa személyesítője, Makay Erzsike, mint bagoly, valamint a fegyelmelt énekkar működött közre.

A darab végén igazi ünnepeltetés tárgya volt Tutsek Ferenczné zenetanárnő, ki időt, fáradságot nem kímélve nagy buzgalommal igyekezett a növendékeket a zeneművészet titkaiba bevezetni. A taps elnémultával Makay Erzsike és Bötger Angela jelentek meg a pódiumon és játszották el J. E. Hummel op. 208, »Pastillion«-ját.

Aztán Sütő Gizella k. a., az intézet volt növendéke mint vendég lépett föl és énekelte el czimbalom kíséret mellett néhány magyar dalt szép csengő hangján. Dalait többször megismételtették s fellépését zugó tapssal honorálta a közönség.

A műsor utolsó pontjaként Boleman Erzsébet és Miskolczy Ilona III. polg. oszt. tan. adták elő zongorán J. E. Hummel op. 55. »Flora Galopp«-ját. A hangverseny végén kijutott az ünnepeltetésből Gyarmathy Camilla igazgatónőnek, kinek lelkes élettelisével ért véget az ünnepély. M-d Ö-n.

Igazságszolgáltatás.

Az élesdi gyilkosság.

— Esküdszéki tárgyalás. —

Még a télen történt, hogy az élesdi őrház-állomásról Pesterére vezető gyaloguton meggyilkolva találták Tolye Pétert.

Az áldozat mellett ott volt az összetört puská szilánkjai, a dulakodás közben leszakadt gombok s a kilőtt golyó, mely testén átfúródva, halálát okozta. Zsebei mind üresek voltak.

A megindult nyomozás folytán a gyanu Blaga Toma pesterei lakos ellen irányult, a ki

állítólag haragos volt a meggyilkoltak. Több tanu vallomása alapján a szétört fegyver szilánkjaiiban Blaga fegyverét vélték fölismerni, melyet állítólag aznap éjszaka kért vissza a kovácstól. Ezzel szemben Blagának tanu vannak arra, hogy ő az egész kritikus éjszakán át betegen otthon feküdt.

Az érdekes ügyben csaknem fél év óta folyik a vizsgálat, melynek folyamán Blaga Toma érdekeit ügyvédje, dr. Gyémánt Jenő képviselte. A vizsgálat különösen a vádlott javára igen sok körülményt derített ki, a melyek legalább is erősen valószínűtlenné teszik, hogy a gyilkosságot Blaga követte el.

Tegnap volt az esküdszéki tárgyalás, a melyen Millye Gyula táblabíró elnök. Szavazó bírák voltak: Fassie Pál és Grámm Sándor.

A vádhatóságot Gáthy Bálint, a védelmet pedig Gyémánt Jenő képviselte.

Esküdtek voltak: Bumbera Imre, Jankovits János, Dorneyi Ferencz, Szabó István, Istvánffy István, Berkes Bertalan, dr. Hajós Emil, Boros Jenő, Albi András, Lévai Zsigmond, Dús László, Stern Miklós, pótesküdték: Ternyei Antal és Bodó Imre.

A vádlottat hallgatták ki először, a ki konokul tagadott. Felesége, a vádlott ártatlanságát bizonyította.

Ezután még több tanut hallgattak ki, akik nagyrésze a vádlottra nézve semmiféle terhelő körülményt előadni nem tudott. Legutoljára Bogye Mihály taunt hallgatták ki, mely után a tárgyalás folytatását mára halasztották.

A kolozsvári sikkasztás. Pár hónap előtt nagy feltűnést keltett a kolozsvári Nemzeti Színház pénztárosának, Tóth Józsefnek az öngyilkossága s még nagyobb meglepetést keltett az, hogy a boldogtalan ember, a kihez soha a gyanu sem férközött közel, körülbelül 60.000 forintot sikkasztott. A pénztár ellenőrzésére egy Korbuly Bogdán, Gajzágó Manó és Szentgyörgyi József szinügyi választmányi tagokból álló hármass bizottságnak kellett felügyelnie, de — a mint kiderült — ezek egyáltalán nem törődtek ezzel a kötelességükkel. Mikor a sikkasztás napfényre került, a kiküldött kormánybiztos biztosítási végrehajtást kért Korbuly és két társa vagyonára, a mit a bíróság el is rendelt. A nevezettek fölébbeztek a királyi táblához, de hasztalan, mert kártérítési kötelezettségüket a másodbíró is megállapította és a foganatosított biztosítási végrehajtást helybenhagyta. Miután a bizottságnak mindhárom tagja gazdag ember, a kár megtérül.

A braganzai herceg hamis váltói.

Ismeretes, hogy a mikor Varga Antalt nemrég elítélték a Ferencz József braganzai herceg nevére hamisított 40.000 koronás váltó miatt, röviddel utóbb még több ilyen hamis váltó került elő. Ezekkel Varga ugyanis uri asszonyokat csapott be, a kikkel rokona, Varga Béláné révén ismerkedett meg. A hamisítások dolgában, amelyek vagy 100.000 koronára rugnak, új bünyvizsgálat indult meg s annak eredményeként Vargát és Varga Bélánét is vád alá helyezték, sőt a tárgyalást is kitűzték már. A tárgyalást, melyen most megjelenik a fiatal braganzai herceg június hó 21-én tartják meg.

IRODALOM.

**Megjelent: A Bibliai Történetek Magyar-
rázata,** iskolai és magán használatra a Fel-
nöttek Bibliájából összeállította Adjudus Secun-
dus. I. rész. Öszövetség; 60 képpel és 5 tér-
képpel. Ára kötve 1 korona 60 fillér.

Ezen tankönyv főképen a gimnasiumok és reáliskolák alsó osztályai számára készült, azon-

ban az ezekkel egyenrangú iskolákban is alkalmazható. Közli a föltétlenül szükséges magyarázatokat, melyek okvetlenül szükségesek, hogy a bibliai események helyes felfogására irányt adjanak. Diszes kiállítás és berendezése miatt nemcsak iskolai, hanem magán használatra is, különösen pedig ajándéknak igen alkalmas. Hittanárak kívánatra tiszteletpéldányt kapnak. Megrendelhető Adjutus Secundus címén *Szatmárit*

MULATSÁG.

A kath. kör júniálisán oly nagy közönség volt jelen, hogy teljes névsort előrelátólag lehetetlen volt összeállítanunk. Utólag itt közöljük még azok névsorát, a kiktől sikerült megtudnunk, hogy jelen voltak, de a névsorban nem szerepeltek: *Erkel* Irmus (Szeghalom), *Sziládky* Hermína, *Novák* nővérek, *Gallóvits* Margit, *Réz* Mihályné, dr. *Imrik* Péterné, *Brenner* Hugoné, *Beke* Boldizsár és *Kiss* Kolos.

Hallottunk arról is panaszokat, hogy többen igényt tartottak meghívóra, de nem kaptak. Kéri tehát a rendezőség mindezeket, sziveskedjenek címüket egy levelező lapon szerkesztőségünkkel tudatni. A kör vigalmi bizottsága u. i. **állandó névsort** állít össze azokról, akiknek ezentúl **valamennyi mulatságra küld meghívót** s a teljesség érdekében kéri az érdeklődők szives közreműködését a kiegészítés nehéz munkájában. Megjegyezzük, hogy az állandó névsorban már benne vannak a katolikus kör tagjai s mindazok, a kik a szombati mulatságra meghívókat kaptak.

A felülfizetéseket lapunk holnapi számában közöljük.

SZINHAZ.

Nagyvárad nyári szinkör.

Nagy fába vágta a fejszét *Szilágyi* Dezső, a Szigligeti-színház volt kitűnő komikusa. A színházlátogatásban meglehetősen kifáradt közönséget újra színházba csalogatja, még pedig a Sport-térre, melynek pavillonját nyári szinkörrel alakította át.

Hanem a milyen nagy a fa, olyan ügyesen vág neki *Szilágyi* Dezső.

Kifáradt a közönség a hosszú szindarabok látásában.

Szilágyi rövid darabokat fog adni, a melyekben lő a szellemesség, az élce. Kicsi a pavillon? kicsi a társulat? kicsi a nyári színházlátogató közönség? Ezen is segített *Szilágyi*. A kis társulatnak van néhány olyan tagja, hogy télire is jó volna itt tartani; pl. sokan fognak még emlékezni Nagyváradon *Kozma* Istvánra, a tenoristára, kinek itt már voltak szép sikerei s a kit most is dicsérve hallunk emlegetni. Hogy pedig a csekély színházlátogató kedvet csak kellő mértékben használja ki, *Szilágyi* Dezső egyelőre csak szombatonként és vasárnaponként fog előadásokat tartani, meleg pártolás esetén pedig hetenként háromszor.

Ha *Szilágyi* vállalkozása sikerül — a mit pedig erősen remélünk és szívből óhajtunk — ez nem csak ügyes vállalkozás, hanem megörökítésre érdemes első lépés is lesz a nemrég sokat emlegetett, állandósítandó nagyvárad színeszet történetében.

Szilágyi Dezső erre vonatkozólag a következő előzetes jelentést teszi közzé.

Bátor vagyok a nagyvárad színpártoló közönséggel tudatni, hogy helyhatósági engedélyt nyerve, a nyár folyamán apró szellemes vigá-

tékok, bohózatok és operette előadásokat fogok rendezni. Társulatomat részint a nagyvárad, részint a pécsi színtársulat **vakációit** élvező művészeiből állítottam össze. — **Előadásaim sorozatát** f. hó 22-én szombaton kezdem meg a Sport-pavillon dísztermében, mit ezen alkalomra az elnökség beleegyezésével nyári színházzá átalakítottam.

Társulatom tagjai:

Nők:

Szirmay Olga, a pécsi színtársulat opera, operette primadonnája.

Sz. Tajthy Etel, a pécsi színtársulat komikája.

S. Molnár Vilma a pécsi társulat szubrett színésznője.

Kürti Margit hősnő és szende, (mint vendég.)

Tóth Mariska naiva.

Fojtényi Rózsa társalgási színésznő.

Férfiak:

Simándi József a pécsi színház karmestere.

Szilágyi Aladár a pécsi színház operette buffó komikusa.

Kozma István a pécsi színház tenoristája.

Pataky Béla a Szigligeti-színház bonvivántja.

Sáfrány Vilmos, *Rogoz* Imre, *Kertész* Sándor, *Szilágyi* Dezső. Midőn társulatom tagjait a n. é. közönség figyelmébe ajánlom, el nem mulaszthatom megköszönni a nagyvárad lelkes közönség rokonszenvét, mit rövid itt-lettem alatt, csekély személyem iránt tanusított, egyuttal kérem, hogy jókakaratu támogatásukkal ezután is megajándékozzni kegyeskedjenek. Nagyvárad, 1901. jun. 17.

Maradtam kiváló tisztelettel

Szilágyi Dezső.

TÁVIRATOK.

A király elutazása.

Prága, június 17. A király ma reggel 6 órakor utazott el Prágából Theresienstadtba. A király minden tisztelegés mellőzését kérte s azért csak *Lobkovitz* tartományi főmarsal *Fabiny* tábornaszernagy, *Wessely* tartományi főörvénytiszt elnök, *Srb* polgármester és a két helyettes polgármester jelent meg a pályaudvaron. A pályaudvar előtt nagy néptömeg gyűlt össze, a mely két oldalt sűrű sorfalat állott. Az udvari váróterem bejáratánál *Coudenhove* helytartó és *Marschan* kormánytanácsos várta a királyt, a ki kevéssel 6 óra előtt érkezett oda *Körber* miniszterelnökkel, *Hartel* és *Resek* miniszterekkel, *Paar* és *Bolfras* főhadsegédekkel és a kíséret többi tagjaival. Ő felsége nyájasan elbúcsuzott a megjelent notabilitásoktól és köszönetet mondott *Srb* polgármesternek a szives fogadtatásért. Azután az udvari szalonkocsiba szállt, mire a vonat elindult.

Calice nagykövet a szultánnál.

Konstantinápoly, június 17. *Callice* báró osztrák-magyar nagykövet tegnap este a *Jildiz* palotában ebédre volt hivatalos, azután pedig magán kihallgatáson volt a szultánnál. (M. T. I.)

A búr háború.

London, június 17. *Kitchener* jelenti Pretóriából 15-iki kelettel: *Wilmannsrust* mellett, *Middleburg*tól északra 10 mértföldnyire 250 lovasított *Viktória*-lövészt, a kik *Beatson* csapatától elváltak, e hó 12-én *steenskopspruiti* táborukban meglepett egy tulnyomó erejű búr

sereg. Az ellenség rövid puskalövésnyire lopózott az angol táborhoz és egyszerre gyilkos tüzet szórt rá. Az angol részéről két tiszt és 16 ember elesett, négy tiszt és 32 ember megsebesült, két tiszt és 50 ember *Beatson* táborába menekült, a többit a búrok elfogták, de később szabadon bocsátották. Két *Maxim*-ágyu s az ellenség kezébe esett. (M. T. I.)

London, június 17. A *Daily Mail*-nak jelentik *Norwalsport*ból 15-iki kelettel: A búrok és a hozzájuk csatlakozó fokföldiek száma ebben a kerületben egyre növekszik.

A győzelmes búrok.

Budapest, június 17. (Saj. tud. táv.) Mint a *Fokvárosból* jelentik, a *Hertensdet* mellett véres ütközet volt, mely az angolok óriási vereségével végződött. A búrok temérdek löszert elvettek s igen sok foglyot és 15 ágyut hatalmukba ejtettek.

Kazán robanás.

Liverpool, jun. 17. Mikor az *Elena* spa nyol gőzös ma a dokkot elhagyta, a hajó főkazánja szétrobbant. Két ember életét veszítette és négy megsebesült. Az *Elena* ma visszatért a dokkba. (M. T. I.)

Elhunyt szerkesztő.

Bécs, jun. 17. *Teuber* kormánytanácsos, a hivatalos *Wiener Zeitung* szerkesztője tegnap délután újabb szélhűdés következtében meghalt. (M. T. I.)

KOZGAZDASÁG.

Nagyvárad hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyvárad piacon 1901. június hó 11-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 11.80—14.—. Kétszeres buza 13.40—13.—. Rozs 13.60—13.20. Arpa 12.40—12.—. Zab 13.—.—12.70. Tengeri: 10.60.—10.20. Borsó 36.—. Lenese 42.—. Bab 15.60. Köleskása 25.—. Burgonya 5.—. 100 kiló lángliszt 26.—. zsemlyeliszt 25.50. fehérkenyér liszt 24.50, barnakenyér liszt 22.—. széna fuvarral 5.20, szalma 1.10 Szalonna 108.—, 6 kiló zsup-szalma —20, 150 dkg alom-szalma —14. 1 köbm. bükkfa 6.30, tölgyfa 5.80, cserfa 6.70, 100 kiló marhahus —.96, öntött gyertya —.84. Lámpaolaj —.80. 1 liter ó-bor 1.—. Uj-bor —.80. Pálinka —.72, Szilva-pálinka 1.60, Szesz 2.—. 1 mm. kőszó 21.50, nyers fagyú —.48. olvaszt. fagyú 72.—, szapan 48.—, mosott birka gyapjú —.—, magyar gyapjú —.—. Egy hektoliter ó bor 66.—, uj bor 54.—, méz 2.30, kemény faszén 3.20, puha faszén 3.—, kendermag 22.—. köles —.—. repce —.—, dió 54.—, mogyoró —.—, aszalt szilva —.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —, szalona 1.28, sertéshus —96, juh-hus 68, veres hagyma 18, fog hagyma 50, bors 2.20, paprika 2.40, barnakenyér 20. Egy liter. kóla 44, mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—. 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Határidők.

| | Budapest, június 17. |
|----------------|----------------------|
| Buza októberre | 8.22 |
| Buza áprilisra | 7.87 |
| Tengeri | 5.45 |

| | |
|-----------------------|-----|
| Rozs okt. | 690 |
| Zab ápr. | 618 |
| Káposzta, repce, aug. | |

Értéktőzsdé

Budapest, június 17.

| | |
|-----------------|--------|
| Osztrák hitel | 684 |
| Magyar hitel | 687.50 |
| Allamvasut | 669.50 |
| Rimamurényi | 490 |
| Magyar jelzálog | 441 |
| Salgótarjáni | |
| Wagon-kölcsön | |

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. június 17-én.

| | |
|--|--------|
| Magyar aranyjárdék 4% | 118. |
| Magyar koronajárdék | 92.75 |
| Magyar vasuti kölcson aranyban 4/8% | 120.75 |
| Magyar vasuti kölcson ezüstben 2 1/2% | 100. |
| Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból | 119. |
| Magyar földterhermentesítési kötvény 4% | 92.30 |
| Italmérsi jog megváltási kötvény | 100. |
| Horvát-szlavónföldterhermentési kötvény | 93.50 |
| Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcson | 178.50 |
| Tiszszabályozás szezedi sorsjegyek kölcson | 144.40 |
| Osztrák járdék papirban | 98.25 |
| Osztrák járdék ezüstben | 98. |
| Osztrák járdék aranyban | 117.60 |
| Osztrák korona járdék | 95.50 |
| Osztrák államsorsjegyek | 140. |
| Osztrák magyar bank részvény | 16.70 |
| Magyar hitelbankrészvény | 670.50 |
| Osztrák hitelintézet részvény | 664.50 |
| Párisi vista | 95.15 |
| 30 frankos arany (Napoleon'd'or) | 19.06 |
| Németbirodalmi márka | 117.50 |
| London vista | 239.90 |
| 20 márkás arany | 28.51 |

A szerkesztőség felé:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A legjobb minőségű

SÖR

kapható

STEINER M. ALBERTNÉL,

Nagyvárad, Pável-utca saját ház.

Telefon 179.

| | |
|--------------------------------|------------|
| Dupla Márcziusi sör ládánként | 12 kor. |
| Dupla Márcziusi sör üvegenként | 24 fill. |
| Valódi Bajor sör ládánként | 13.50 kor. |
| Valódi Bajor sör üvegenként | 27 fill. |

FÜRDŐI MENETREND.

Érvényes 1901. május 1-től.

Nagyvárad—Püspök-fürdő—Félic-fürdő.

| | Sz. v. | Sz. v. | Sz. v. | Sz. v. | Sz. v. | Sz. v. | Sz. v. |
|--------------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|
| Nagyvárad | 730 | 950 | — | — | 435 | — | 858 |
| Vásártér | 722 | 946 | *1133 | 235 | 427 | 648 | 850 |
| V.-Velenceze | 740 | 1000 | 1149 | 301 | 445 | 705 | 915 |
| Rontó | 754 | 1014 | 1203 | 314 | 459 | 718 | 929 |
| Püspök-fürdő | 805 | 1025 | 1209 | 321 | 509 | 726 | 939 |
| Félic-fürdő | 817 | 1037 | 1220 | 332 | 521 | 737 | 951 |

Félic-fürdő—Püspök-fürdő—Nagyvárad.

| | Sz. v. | Sz. v. | Sz. v. | Sz. v. | Sz. v. | Sz. v. | Sz. v. |
|--------------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|
| Félic-fürdő | 820 | 1042 | *1221 | 335 | 524 | 741 | 953 |
| Püspök-fürdő | 838 | 1100 | 1232 | 347 | 541 | 753 | — |
| Rontó | 842 | 1104 | 1236 | 351 | 545 | 758 | 1000 |
| V.-Velenceze | 855 | 1117 | 1249 | 406 | 600 | 811 | 1018 |
| Vásártér | 905 | 1131 | 104 | 421 | 608 | 826 | 1029 |
| Nagyvárad | 911 | 1127 | — | — | 615 | — | 1023 |

A *-gal jelölt csak vasár- és ünnepnap közlekedik

Van szerencsénk a n. é. közönség tudomására hozni, miszerint általánoson előnyösen ismert

saját hazai gyártmányu pénz-szekrényeink

elárusítását Nagyvárad város és Biharmegye területén

Andrényi Károly és fiai

vaskereskedő cégre

Nagyváradon

ruháztuk át, akiket b. megrendeléseikkel megszerencseltetni kegyeskedjenek.

Teljes tisztelettel

Hesky Testvérek

csász. és kir. szabadalmazott magyar tűz- és betörésmentes-, villamos-, vészjelző- és páncél-, pénz- és okmány-szekrény-gyár.

Huzás visszavonhatatlanul
1901. Június 25-én.

Concordia sorsjegyek
à 1 korona.

Főnyeremény

30.000 korona
értékű

ajánlja:

KISS DÁVID főelárusító
Nagyváradon.